

приписів бюджетно-правових норм (Музика-Стефанчук О. А. Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин. – 2011. – с. 43-44). Бюджетні правовідносини характеризуються тим, що у них немає рівності сторін, тому що держава для досягнення загального, публічного інтересу змушена підкоряти своїй волі інших суб'єктів цих соціальних зв'язків, тобто вони характеризуються державно-владним характером.

Слід звернути увагу на те, що бюджетні відносини врегульовуються виключно нормами законодавчих актів, тобто держава надає бюджетним правовідносинам найбільший рівень юридичної захищеності, тому що жодний орган крім Верховної Ради України не має можливості здійснювати правове врегулювання бюджетних відносин та закон про бюджет на кожний поточний рік приймається виключно народними депутатами України.

Єрохов В. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРИМУСУ У ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ

Забезпечення та захист прав, законних інтересів, майна та безпеки особи головна мета демократичної правової держави. Сучасні умови розвитку української держави, стан правопорядку в усіх сферах суспільного життя, недосконалість механізмів реалізації прав та законних інтересів громадян, порушення режиму законності у суспільстві та державі неможливе без застосування заходів державного примусу.

На сьогоднішній день державний примус у сфері фінансового права є найдієвішим засобом забезпечення стану захищеності фінансово-правових відносин та відповідного стану функціонування публічних грошових фондів. Для розкриття змісту державного примусу у фінансовому праві необхідно дослідити думки вчених-юристів щодо державного примусу у праві загалом.

Вбачається, що найпростіше та найдоступніше поняття примусу у праві дає Карасева М. В., на думку якої примус у праві – це система встановлених законодавством заходів, що виконують функцію запобігання, припинення та відновлення (Карасева М. В. Финансовое право. 1999, 256 с.). Натомість Зуев В. М. зводить підстави застосування засобів державного примусу лише за скоєне діяння, що становить суспільну небезпеку (Зуев В. М., Финансовое право Российской Федерации: теория общей части. 2000, 268 с.). З цим важко погодитись, тому що державний примус у праві, це не тільки система заходів впливу на правопорушника, але і система забезпечувальних заходів, що запобігають скоєнню таких діянь. Обґрунтоване розуміння примусу у праві дає Іванський А. Й.: «...це метод

впливу держави на суб'єктів правових відносин, який застосовується державними органами відповідно до їхньої компетенції не залежно від волі та бажання суб'єктів з метою забезпечення захисту прав, правопорядку та безпеки відносно особи, яка скоїла правопорушення, а також відносно законслухняної особи, якщо іншим способом, окрім примусового, неможливо забезпечити суспільний порядок та безпеку» (Іванський А. Й. Фінансово-правова відповідальність. 2008, с. 10) Така думка висвітлює повноцінний комплекс засобів, що складають державний примус у фінансовому праві, закріплює не тільки його зустрічний вплив на вже скоєне фінансове правопорушення, а і забезпечувальний склад його засобів, спрямований на попередження його здійснення та настання негативних наслідків у сфері руху грошових коштів держави. В захист такої думки можна припустити, що об'єктом державного примусу у сфері фінансового права є не тільки відносини, що складаються при забезпеченні дотримання фінансової законності та дисципліни, а й ті, що забезпечують фінансовий інтерес держави загалом. Вбачається, що засоби державного примусу в фінансовому праві забезпечують не тільки усунення шкоди, заподіяною фінансовим правопорушенням, а й забезпечують усунення загрози здійснення такого порушення норм фінансового права в подальшому.

Виходячи з вищевикладеного, можливо надати таке визначення державного примусу у фінансовому праві. **Державний примус у фінансовому праві** – це сукупність заходів впливу держави в особі її компетентних органів та посадових осіб на суб'єктів фінансово-правових відносин, в разі порушення норм фінансового законодавства, при існуванні загрози такого порушення чи зашкодження фінансовій безпеці держави та суспільства в процесі руху коштів публічних фондів держави.

Виходячи із загальної теорії права та державного управління заходи державного примусу у фінансовому праві можна поділити на заходи попередження, припинення та фінансово-правової відповідальності за скоєння відповідного правопорушення в сфері бюджетних, податкових, банківських та валютних правовідносин.

Беручи до уваги специфіку фінансового права, можна виявити основну мету застосування засобів державного примусу у фінансовому праві – це забезпечення нормального функціонування публічних фондів коштів держави та їх відновлювання при наявності деструктивних діянь порушників фінансового законодавства та подій, які призводять до таких порушень або мають загрозу дотриманню фінансової дисципліни.

На думку більшості вчених, державний примус реалізується у фізичній, психологічній та майновій формах. Ми знаємо, що фінансово-правові відносини мають майновий (грошовий) характер, тому і склад засобів державного примусу у фінансовому праві здебільш майновий (грошовий).

Беручи до уваги вищевикладене, можливо припустити, що за змістом обмеження, заходи державного примусу у фінансовому праві можна поді-

лити на майнові (грошові) та організаційні, які пов'язані з встановленням спеціального режиму майна суб'єкта фінансових правовідносин. Як приклад, до першої групи можна навести такі заходи як примусове стягнення коштів та майна в рахунок погашення податкового боргу, штрафні санкції за податкові та банківські правопорушення, зменшення асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на суму коштів, що витрачені не за цільовим призначенням і т. ін. До заходів державного примусу у фінансовому праві організаційного характеру які пов'язані з встановленням спеціального режиму майна суб'єкта фінансових правовідносин можна віднести податкову заставу, зупинення операцій з бюджетними коштами, обмеження та припинення здійснення окремих видів банківських операцій і т. ін.

Визначення особливостей державного примусу у фінансовому праві відображає його як комплексний фінансово-правовий інститут зі складною структурою. Дослідження засобів державного примусу у фінансовому праві дає нагоду їх виокремлення за специфічними ознаками із загального примусового механізму держави, відокремлення фінансово-правової відповідальності, як головного примусового засобу у фінансових правовідносинах.

Сидорук Р. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «СУБ'ЄКТ ПОДАТКОВОГО ПРАВА» ТА «СУБ'ЄКТ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН»

В юридичній науці існують різні точки зору щодо співвідношення понять «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин». Ці категорії досліджувалось вченими теорії права тривалий час. Їх напрацювання мають вагомое теоретичне значення для податкового права. Питанням податкових правовідносин приділялася увага у працях Кучерявенка Н. П., Хімічевої Н.І., Д.В. Вінницького, М. О. Перепелиці та інших.

Найбільш вдало співвідношення категорій «суб'єкт права» та «суб'єкт правовідносин» визначено С. С. Алексєєвим, який відмічає, що «суб'єкт права – це особа, яка володіє правосуб'єктністю, тобто особа, потенційно (взагалі) здатна бути учасником правовідносин. А суб'єкт правовідносин – це реальний учасник даних правових відносин». (Алексєєв С. С. Общая теория права: в 2 т. М.: Юрид. лит., 1982. – с. 140). Але, будучи суб'єктом права, можна ніколи не вступити до правовідносин.

Ц. А. Ямпольська, ототожнюючи поняття суб'єкта права та суб'єкта правовідносин, звертає увагу на те, що суб'єктами права є носії прав і обов'язків, які беруть участь у правовідносинах чи можуть брати у них участь. (Ямпольская Ц. А. Субъекты советского административного права: Дис. ... д-ра юрид. наук. – М., 1958. – с. 112).